

CODI 22121 HISTORIA ANTIGA I (Grups 1 i 2)

Prof. Pepa GASULL I VILELLA

Introducció

1. Concepte i límits de l'Història Antiga
2. La formació de l'estat

Pròxim Orient

3. Les ciutats-estat a Mesopotàmia
4. Evolució de les estructures polítiques i econòmiques mesopotàmiques: el temple i el palau
5. Hammurabi i la codificació de les lleis
6. Un model d'expansió comercial: els asiris a la Capadòcia
7. Una de les conseqüències de la presència indoeuropea en el Pròxim Orient: l'imperi hitita

Egipte

8. Unificació i afiançament de l'estat
9. Auges i decadències de la fórmula política egípcia fins a l'invasió dels hicses. Les piràmides com exponent del poder reial
10. La nova política faraònica: l'apogeu de l'imperi. Oposició entre la reialesa i el clergat

Mediterrània oriental

11. Creta: un exemple d'estat mediterrà
12. Els primers grecs: els micènics
13. Els Pobles del Mar i la nova configuració geopolítica de la costa de Llevant
 - el regne d'Israel
 - les ciutats-estat fenícies

Bibliografia

Obres generals

- ALVAR,J.- PLACIDO,D. 1992, *Historia antigua*. Ed. Historia 16
- COTTEREL, A. (Ed.) 1984, *Hª de las civilizaciones antiguas I*. Ed. Crítica
- GARCIA PELAYO, M. 1993, *Las formas políticas en el Antiguo Oriente*. Ed. Monte Avila

GORDON CHILDE, V. 1968, *Nacimiento de las civilizaciones orientales*. Ed. Península
HISTORIA DEL MUNDO ANTIGUO. Ed. Akal
LIVERANI, M. 1995, *El Antiguo Oriente*. Ed. Crítica

Obres específiques

Introducción

FRIED, M.H. 1985 "Sobre la evolución de la estratificación social y del Estado", en LLOBERA, J.R. (Ed.) *Antropología política* 133-150
GELB, I.J. 1976 *Hª de la escritura*. Alianza Editorial
SERVICE, E.R. 1984 *Los orígenes del Estado y de la civilización*. Alianza Editorial

Mesopotamia

GONZALEZ-WAGNER, C. 1993, *El Próximo Oriente Antiguo*. Ed. Síntesis
KLIMA, J. 1980. *Sociedad y cultura en la antigua Mesopotamia* Ed. Akal
MARGUERON, J.C. 1996, *Los mesopotámicos*. Ed. Cátedra

Egipte

GRIMAL, N. 1996, *Hª del antiguo Egipto*. Ed. Akal
SERRANO, N. 1998, "El Egipto faraónico", en SANMARTIN, J. SERRANO, J.M. *Hª antigua del Próximo Oriente*. Ed. Akal
WILSON, J.A. *La cultura egipcia*. Fondo Cultura Económica

Creta i Micenes

CHADWICK, J. 1977, *El mundo micénico*. Ed. Alianza Universitaria
TREUIL, R. *et al.* 1992, *Las civilizaciones egeas*. Ed. Labor

Feniciis

AUBET, M.E. 1994, *Tiro y las colonias fenicias de Occidente*. Ed. Crítica
GRAS, M.- ROUILLARD, P.- TEIXIDOR, J. 1991, *El universo fenicio*. Ed. Mondadori

Avaluació

Es tindran en compte les qualificacions de l'exàmen escrit i de les classes pràctiques

**CODI 22121 HISTÒRIA ANTIGA I <PRÒXIM ORIENT ASIÀTIC I EGIPTE>
(GRUP 3)**

Prof. Tomàs GIMENO FABREGAT

Introducció.-

- 1.- El concepte d'Història Antiga.- Metodologia i directrius per el seu coneixement.- Els límits geogràfics i cronològics.- Fonts i ciències pròpies de l'H^a Antiga.- Historiografia i Bibliografia.
- 2.- EL CONTEXT HISTÒRIC DEL PROPER ORIENT DES .DEL NEOLÍTIC.-
Trets més remarcables de la neolitització al Pròxim Orient i la seva repartició geogràfica.- El neolític secundari i la seva periodització: els nuclis estables més importants.
- 3.- MESOPOTÀMIA A FINALS DEL IV MIL.LENI.-
La colonització de les terres al.luvials .- El avenços tècnics i l'organització socio-econòmica.- El naixement de les ciutats-estat.-La fase protohistòrica de Uruk: els primers documents històrics i literaris.- El concepte i evolució de l'escriptura.
- 4.- ELS INICIS DE L' HISTÒRIA A EGIPTE.-
Problemàtica sobre la neolitització nilòtica: els condicionaments geogràfics.- El període predinàstic i el sorgiment dels elements egipcis propis.-Les primeres dinasties:l'Imperi Antic Egipci i la seva evolució fins el Primer Període Intermig.-Característiques de la civilització egípcia des la seva documentació i investigació: l'egiptologia.
- 5.- MESOPOTAMIA EN EL III MIL.LENI.-
- El desenvolupament de les ciutats sumèries i les seves característiques.- Les primeres migracions històriques dels semites: Akkad i la primera unificació de la Baixa Mesopotàmia.- L'anomenada Renaixença neosumèria.- Els trets més remarcables del Proper Orient asiàtic al capdavant del tercer mil.leni.
- 6.- EL PROPER ORIENT ASIÀTIC A LA PRIMERA MEITAT DEL II MIL.LENI A.C.-
Les migracions i assentaments semitic-amorreus en el Proper Orient.- La vall Alta de Mesopotàmia: l'Imperi Antic d'Assur i la seva projecció històrica.- La Mesopotàmia Mitja i les seves ciutats: Mari,Ebla i les rutes comercials cap al Mediterrani.- L'hegemonia de Babilònia amb Hammurabi:l'organització sociopolítica i econòmica: les recopilacions jurídiques.-Els sincretismes culturals a Mesopotàmia: les àrees circumdants i les pressions migratòries.
- 7.- EGIPTE DURANT LA PRIMERA MEITAT DEL II MIL.LENI A.C.-
L'Imperi Mig Tebà: la documentació, les característiques històriques i la seva evolució.- La crisi interna i la pressió externa en el context del Segon Període Intermig: La presència hyksa a Egipte: anàlisi de la qüestió.

8.- ELS INDOEUROPEUS I LLUR PROJECCIÓ HISTÒRICA EN EL PROPER ORIENT.-
Les zones d'assentament i expansió indoeuropees al Proper Orient al segon mil·lenni A.C.-
Mittanni i la seva problemàtica.- La documentació, periodització i característiques dels hittites
fins la batalla de Qadesh.- El llegat dels indoeuropeus al Proper Orient.-

9.- SIRIA I PALESTINA DES DE L'EDAT DEL BROZE .- L'evolució i desenvolupament
de les ciutats- estat de la costa siria: Ugarit.- La documentació i la periodització històriques
per al coneixement dels amorreus occidentals, hyksos, cananeus i Patriarques bíblics
protohebreus.

10.- EL NOU IMPERI TEBÀ I LLUR EVOLUCIÓ FINS L'ÈPOCA BAIXA EGÍPCIA.-
El resorgiment d'Egipte després del foragitament dels hyksos.- L'expansió egípcia cap a
Àsia.- Les directrius internes i l'evolució històrica des de la Dinastia XVIII fins l'època
ramèsida.: la interpretació de l'època d'Akenaten - La crisi del segle XII amb la invasió dels
Pobles de la Mar.- La pervivència egípcia fins les intervencions forànies a Egipte.-
Conclusions.

11.- EL PROPER ORIENT ASIÀTIC A FINALS DEL II MIL·LENI A.C.-
Problemàtica i estat de la qüestió sobre les noves onades migratòries i els seus assentaments
en el Proper Orient.- Els Pobles del Mar i llur projecció filistea a Palestina.- L'àrea siriana i
els arameus.- L'èxode hebreu i el seu assentament a Palestina: les fonts arqueològiques i la
tradició bíblica.

12.- LA VALL MESOPOTÀMICA A LA PRIMERA MEITAT DEL I MIL·LENI A.C. FINS
LA INTERVENCIÓ MEDO-PERSA

La projecció d'Assur en el Pròxim Orient: fases i característiques del seu desenvolupament
històric.- La repercussió exterior d'Assur fins la seva desaparició.- La revitalització de la
Mesopotàmia mitja a l'època neobabilònica: el significat històric de Nabucodonosor- Els
iniciis històrics a la meseta iraniana : la documentació i la formació de medes i perses.

13.- SIRIA I PALESTINA A LA PRIMERA MEITAT DEL I MIL·LENI A.C.-

La potenciació de les ciutats fenícies i la seva projecció colonial cap al Mediterrani
occidental: els trets més remarcables.- Problemàtica i documentació a l'entorn dels hebreus:
Israel sota el Jutges, i els Reis fins la fragmentació dels regnes de Judà i Israel.- El llegat
històric i cultural dels hebreus.

14.-EGIPTE EN EL DECURS DEL PRIMER MIL·LENI A.C.- L'Època Baixa:La
fragmentació de l'Alt i Baix Egipte.-: invasions i hegemonies:les dinasties líbies i núbies.- La
presència de grecs, assireis i perses.- Els Ptolomeus.- Egipte, província romana.-

15.- EL PROPER ORIENT A LA SEGONA MEITAT DEL I MIL·LENI A.C.-

L'hegemonia de Pèrsia en el context del Proper Orient i el seu expansionisme fins l'Egeu:
l'enfrontament amb els grecs i les seves conseqüències.- Contactes i relacions del Proper
Orient amb les civilitzacions euromediterrànies occidentals: balanç i resultats històrics de la
qüestió.-

Bibliografía d'història antiga i: proper orient asiàtic i egipte

Obres generals:

- BLAZQUEZ, J.M. et alii :Historia de Oriente Antiguo, Cátedra, Madrid, 1992.
- CONTENAU, Georges, Manuel d'archéologie orientale, ed.Picard, Paris, 1927-47
- COTTERELL, Ed. Historia de las civilizaciones antiguas , Crítica Grijalbo, Barcelona, 1990
- HAYWOOD, J., Atlas histórico Universal, Plaza y Janés, Barcelona, 1999.
- LLOYD, Seton, The Art of the the Ancient Near East, Thames &Hudson, Londres,1961,1ª ed
- MOSCATI, S.: L'alba della civiltà , UTET, Torí, 1976.
- KUHRT, A.: The Ancient Near East c.3000-330 BC , Routledge,Londres-N. York, 1997, 2 vols.
- LARA,F.:Diccionario biográfico del mundo antiguo:Egipto y Próx Oriente,Aldebarán,Madrid,1998.
- LIVERANI, M., El Antiguo Oriente, Crítica, Barcelona, 1997, (Roma,1988).
- OLIPHANT,M.,The Atlas of the Ancient Worl, Marshall eds.,Londres, 199 <trad. Debate,Madrid,1993>.
- PRITCHARD, j.b.:La sabiduría del Antiguo Oriente, Garriga, Barcelona.1966<ex>
- REDFORD, D.P., Egypt, Canaan and Israel in Ancient Times, Princenton , 1993.
- SPEAKE,G.<ed.>,Diccionario Akal de Historia del mundo antiguo, Akal, Madrid,1999.
- TOVAR-RÖLLIG-GAMER: Hª del Antiguo Oriente, Hora, Barcelona, 1984.

Obres temàtiques:

Egipte:

- BAINES, J., MALEK, J.: Atlas of the Ancient Egypt,Phaidon, Oxford-N.York, 1980 <trad: Circulo de lectores, Barcelona, 1988.>
- DAUMAS, F.: La vie dans l'Egypte ancienne, P.U.F. Paris, 1974
- DRIOTON, E.-VANDIER, J.:Historia de Egipto, Eudeba, Buenos Aires, reimp.1986< 1971>.
- DESROCHES –NOBLECOURT, Ch.:El arte egipcio, Plaza &Janés, Barcelona, reim1989.
- DESROCHES-N.Christianne,La mujer en tiempo de los faraones
...1.3.99.336p.2.400pts.Herder
- DONADONI, S. et alii: El hombre egipcio, Alianza ed., Madrid, 1991.
- GARDINER, A,El Egipto de los faraones, Destino, Barcelona, 1994, (1ª ed:Londres, 1960).
- GELB,J.J.: Historia de la escritura, Madrid, 1975.
- JACQ, Ch.: Las egipcias, Planeta, Barcelona, 1997.
- JOHNSON, Paul: Antiguo Egipto, 2000<I>ed.Javier Vergara, Barcelona, 2000 (1998).
- KEMP, B.J. : El Antiguo Egipto:anatomía de una civilización, Crítica-Grijalbo, Barcelona, 1996.
- MANETÓN: Historia de Egipto<trad.C.Vidal Manzanares>Alianza ed. Madrid, 1993.
- MONTET, P, La vida cotidiana en el Antiguo Egipto,ed. Mateu, Barcelona, 1959, 395.
- RACHET, G.: Diccionario de civilización egipcia, Planeta -Larousse, Barcelona, 1995.
- RICE,M.,Who's Who in Ancient Egypt, Routledge, Londres i Nova York, 1999.
- SERRANO, J.M.: Textos para la Hª Antigua de Egipto, Cátedra, Madrid, 1993.
- SILIOTTI, Alberto, El Valle de los Reyes y los templos y necrópolis de Tebas, ed. Martínez Roca, Barcelona, 1997, 167pp.< 4.500 pts.>
- REEVES, N., The complete Tuthankamun, Londres, 1990
- TIRADRITTI, Francesco, El Antiguo Egipto, Electa, Barcelona, 1997-00, <1850pts>
- TRIGGER,B-KEMP,B-O'CONNOR,D-LLOYD,A.:Hª del Antiguo Egipto,Crítica,Barcelona, 1985.

VIDAL manzanares, C.: La sabiduría del Antiguo Egipto: Alianza ed. Madrid, 1994.
WILSON, J.A. La cultura egipcia: F.C.E. col. Breviarios, México.,reed.1986

El proper Orient Asiàtic:

- ALBRIGH, W.F., Arqueología de Palestina, Ed. Garriga, Barcelona ,1962<ex>
BITTEL K., Los hititas, Aguilar, Madrid, 1976, Col. “ El Universo de las Formas”.
Código de Hammurabi, <trad. de LARA, F. >,Técno, Madrid, 1986.
DE FRAINE,J.,Atlas histórico y cultural de la Biblia, Taurus, Madrid, 1ª ed 1962<ex>
FALKENSTEIN,A.:La cité-temple sumérienne,Cahiers d’histoire mondiale,Paris,1954
FRANKFORT, H., Arte y arquitectura del Oriente Antiguo, Madrid,1992., 464, <1500>
GALBIATI, E.,ALETTI, Atlante storico-geografico della Biblia e delle civiltà meridionali, 1985, 256, <940pp>
GARELLI, P.: L’assyriologie, P.U.F., Paris, 1972.<ex>
GARELLI, P.:El Próximo Oriente asiático(Orígenes hasta Pueblos del Mar),Labor,Barcelona, 1987.
GARELLI,P.-NIKIPROWETZKY,V.:Les imperios mesopotámicos-Israel, Labor , Barcelona, 1977.
GRANT, M., The History of Ancient Israel, 1984, 319<4500>
GURNEY, O.R., The Hittites, Hammonsworth, 1981.
HALPERN, B., The emergence of Israel in Canaan, 1983, 224, <5500>
HARDEN, D.: Los fenicios, Aymá, Barcelona, 1965.<ex>
JOSEFO, FLAVIO, La guerra de los judíos, ed. Clie , Terrassa, 1986<ex>
JOSEFO, FLAVIO, Antigüedades de los judíos., ed. Clie, Terrassa, 1986, <ex>
KENYON, K., Arqueología en Tierra Santa, Barcelona, Garriga,1963.
KLIMA, J.: Sociedad y cultura en la Antigua Mesopotamia, Akal, Madrid, 1988.
KRAMER, S.N.:La Historia empieza en Sumer, Aymá, Barcelona, 1974<ex>
LARA,F.: La civilización sumeria, Historia 16 ed., Madrid, 1999.
LEBRUN,R., Ebla et les civilisations du Proche Orient Ancient,1984 Port. 72p
LEICK, G.,Who’s Who in the Ancient Near East, Routledge, Londres i Nova York, 1999.
MACQUEEN,J.C. The Hittites and their contemporaries in Asia Minor ,Thames- Hudson, Londres,1986
MALLORY, J.P.: In Search of the Indo-Europeans, Londres , 1995.
MOSCATI, S.: Las antiguas civilizaciones semíticas, Garriga, Barcelona,1960. <ex>
MOSCATI,S. et alii: L’alba de la civiltà.,Società, economia e pensiero nel vicino Oriente Antico
3 vols, Torí, 1976. <I><tra. Madrid,1988>
NOTH, N., El mundo del Antiguo Testamento, (Introducción a las c auxiliares de la Bibl 1976<ex>
PARROT, A.:Sumer, Aguilar, Madrid 1969, col. “El universo de las Formas”.
PARROT, A: Asur,Aguilar, Madrid, 1970, col. “El Universo de las Formas”.
PARROT-CHEHAB-MOSCATI:Los fenicios, Madrid, Aguilar,1975,“El Universo de las formas”.
PORADA, E.: Antiguo Irán, Barcelona, Seix Barral, 1ª ed.1962,<ex>
POSTGATE,J.N.,La Mesopotamia arcaica.Sociedad y economía en el amanecer de la Hª,2000.
ROAF, Michael-POSTAGE, Nicholas, Cultural Atlas of Mesopotamia, Londres-N.York, 1999.

- ROUX, G.: Mesopotamia. Historia política económica y cultural. Madrid, Akal, 1987.
- VAN SETTERS, The Hyksos: A New Interpretation, Londres-New Haven, 1966 <ex>
- VAN SETTERS, J.: The Hyksos. New Historical and Archaeological Perspectives, New Haven, 1997.
- WRIGTH, G.E. (comp.), The Bible and the Ancient Near East, Londres, 1961 <ex. I>
- WRIGTH, G.E., Arqueología bíblica, Madrid, 1975.